

Написане мишається

УДК 821.161.2–6.09

ЛИСТУВАННЯ ЮРІЯ ЛАВРІНЕНКА З ЮРІЄМ ШЕРЕХОМ У 1945–1949 РОКАХ¹

Публікація вміщує листування між Ю. Лавріненком та Ю. Шерехом під час їхнього перебування в Західній Європі (Німеччина, Австрія, 1945–1949). Подано першу частину листів 1949 р., які зберігаються в Музеї-Архіві УВАН у Нью-Йорку. Темі кореспонденції зумовлені подіями суспільно-культурного життя еміграції на початку 1949 р. Це укладання “Сучасника” (№2), початок конфлікту Ю. Лавріненка з газетою “Українські вісті”, задум циклу “Україна – Схід”, зникнення В. Петрова. Також у листах дедалі активніше порушується питання виїзду мешканців ДіПі-таборів до країн Європи й Америки.

Ключові слова: “Сучасник”, “російське українофільство”, Митенвальд, Мюнхен.

Correspondence between Yuriy Lavrinenko and Yuriy Sherekh, 1945-1949 (edited and commented by Tetiana Shestopalova)

The publication contains a part of the correspondence between Yu. Lavrinenko and Yu. Sherekh during their stay in Western Europe (Germany, Austria, 1945–1949). It introduces the first set of letters written in 1949 which are stored in the archives of the UVAN (Ukrainian Free Academy of Sciences) in New York. The topics discussed in the letters were called forth by the events in social and cultural life of the émigrés at the beginning of 1949, in particular by the making of the “Suchasnyk” (“The Contemporary”) journal, the rising conflict between Yu. Lavrinenko and the newspaper “Ukrayinski Visti” (“Ukrainian News”), the plan of the poetic cycle “Ukraine – the East, and the disappearance of V. Petrov. The correspondents also discuss the departure of the inmates of DP camps to Europe and America.

Key words: “Suchasnyk”, “Russian Ukrainophilia”, Mittenwald, Munich.

*Лист без номера, з приватного родинного архіву Л. Лавріненко
Ю. Шерех – до Ю. Лавріненка:*

Мю[nхен], 6. 2. 49

Дорогий Юрку,

Грошей і досі не маю. Не вислали і того числа 1-2, яке я дуже просив, бо своє вислав Борщаків². Чи вислали Полтаві? Напишіть, чи хоче К. [розшифрувати не вдалося. – Т. Ш.] стипендії. Якщо хоче, хай подасть заяву до Правління МУРУ, зазначивши, що, де і коли.

Справи збирання матеріалів для інституту Гувера перейшли в мої руки. Це досить важлива річ. Тому я хотів би від Вас:

а. по змозі повний комплект “Вістей”.

б. “Сучасник”.

в. “Наші позиції” і стару “Боротьбу” – комплект.

г. Всі інші політично-публіцистичні видання, які маєте.

До цього докладіть рахунок, скільки це коштує, він обіцяє платити, і зазначте, чим хочете: нім. грішми чи [нерозбірливе слово. – Т. Ш.]. Але зробіть це спішно, бо він дуже наполягає. Припильнуйте їх самі, бо справа важлива. Усе вишліть на мою адресу.

Що з “Сучасником”? Привіт Вашим. Ваш ЮШ.

¹Продовження. Початок див.: СіЧ. – 2012. – №8–12.

²Ілько Борщак (1892–1959) – історик, публіцист, літературознавець, дипломат, ентузіаст розбудови української справи в 30–50-х рр. ХХ століття у Франції.

№579

Ю. Лавріненко – до Ю. Шереха:

7. 2. 1949. Мітенвальд

Дорогий Юрку!

Дуже дякую за листівку, передану Ігорем. Постараюся Ваше прохання виконати, хоч це мені не легко, бо власних комплектів я не маю, а через Маляра чогось путнього і оперативно-чіткого добитися нелегко. Підберу, що знайду в Мітенвальді і в себе, а про решту напишу до Ульму. Як Ви вже, мабуть, знаєте, я нарешті виявив характер і з редакторством своїм нещасним і нікчемним покінчив. Заява була подана давно, потім друга, а потім погроза, що коли не знімуть мого підпису, то опублікую протест в “У[країнській] Трибуні”. Це останнє подіяло і я більше не фірмую таких речей, як похвали Чапленкові на тлі строгої критики Самчука і т.п. Останні два місяці я абсолютно втратив був вплив на людей в Ульмі, в тому й у редакції, що, при безкультурності нашої публіки, коштувало мені чимало гидких переживань і принижень.

Тепер усе це позаду. Все ж таки “УВ”, мабуть, лишаться “УВ” і до них буду писати та й Вас до цього закликаю. Хіба б перетворили газету в партійну шмату, – тоді інша річ.

Про Ваш гонорар пишу сьогодні до Ульму... “Сучасник” буде складатися в березні місяці – і надіюся, що в перших числах квітня він вийде. Чи виходить шоста “Арка”? Якщо ні, то, може, дещо передали б мені: зокрема, статтю Коровицького про Гуменну. В статті про Самчука Ви її, хоч і мимоходом, але дошкулили.

До “Сучасника” дуже потрібна хроніка, але дебела, суттєва, зернова. Робіть собі на окремих листках нотатки – і за який тиждень пришліть хоч децицію. Я думаю, Ви не розгніваєтеся за таке прохання. Хронічки доброї в нас так само нікому складати, як і добрих есеїв та статей.

До речі, що з Вашою книгою “Думки проти течії”? Чи почав її складати Марцюк? Ваш зв'язок з Гуверовським інститутом – цікава річ. Чи буде в цьому для Вас і якийсь заробіток? Чи не могли б Ви пробратися до нього в Америку, або тут бути його штатним робітником? Це було б надзвичайно добре, але навряд щоб таке щастя.

Чи Шлемкевич до Вас не обзивався? До мене – ні. Мабуть, стрекоза вже забула, про що говорила.

Тисну Вашу руку. Ваш Юрко Д.

Привіт Мамі від Марусі.

Я хотів би пропхнути на стипендію (крім очікуваних Вами Лимана, Полтави, Кошелівця) також А. Ромашка (правдиве ім'я Василь Кубрик) та Михайла Воскобійника. Як це зробити? Це здібні молоді люди.

№613

Ю. Шерех – до Ю. Лавріненка:

17. 2. 49

Дорогий Юрку,

Затримав Вам відповідь, бо думав, що, може, Ви приїдете сьогодні на засідання. Але не хотів Вам про це нагадувати, бо таких дуже важливих справ нема, а Вам це грошей коштує.

Нагадую Вам ще раз про справу матеріалів для гуверівців, які наглять. Дещо з інших видавництв я йому вже передав. Черга за Вами. З визволенням від “УВ” вітаю, хоч для нас це означає кінець останньої газети з певним рівнем культури. Тепер і там почнеться панування Чапленка в прямому і переносному розумінні. Отже, стан такий, що людина, яка себе шанує, взагалі в наших газетах друкуватися не повинна. Ну, але тим краще. “Чем хуже, тем лучше”.

Борщак з Парижу цікавиться, чи одержали Ви від нього лист, спеціально цікавиться Вашими статтями про форми боротьби на Україні і просить їх прислати. Просить посилати йому газету не на адресу Інституту, де вони пропадають, а на його власну, приватну. 3, rue Lacretelle prolongée. Paris 15.

Про “Арку” і Марцюка нічого нового не знаю, та я ніде і не буваю в тих установах. Мої зв’язки з Гуверовим Інститутом – ніякі не зв’язки. Тут тільки їхній кур’єр, якому ні до кого нема діла і навіть з ним я не маю справ, бо говорить Наконечна, а що вона нічого дістати не може, а я вважаю, що це річ потрібна, то взявся їй допомогти. Шлемкевич мовчить і лаштується до Америки. Коли замість нього буде Багрянний, то і зовсім нічого не буде. Остання його стаття просто огидна і аж смердить елементарним хамством. Гуменна прислала мені страшно лайливого листа з звертанням “Пане Шевчук”. Я його викинув мамі на підпал. Стипендії для Ромашка і Воскоб[і]йника] можна хіба через СУЖ¹ діставати. Таж Воск[обі]йник], здається, мав її і кинув учитися. Хронічки тепер від мене не ждять. З чого б я її складав? Читаю тільки про види дієслова і т. п. Але ж Ви маєте під рукою Кост[е]цького] – використовуйте, викреслюючи. Пишіть і швидше подбайте за Гуверівців. Обоє вітаємо М. Д. Як її здоров’я? Коли будете в М[юнхені]? Ваш ЮШ.

[Дописано збоку на полях. – Т.Ш.] Мало не забув головне: Славутич видав свої “поезії” в нім[е]цьких] перекладах Державина, яку [так у рукопису. – Т. Ш.] знавці вважають, як і переклади, за компрометуюче-безграмотну. Чи Ви давали йому дозвіл на “Золоту браму”? Якщо ні, то треба негайно дати до газет заяву Видавничої комісії МУРу, що знак поставлений без її дозволу. Напишіть мені про це швиденько.

Лист без номера, з приватного родинного архіву Л. Лавріненко
Ю. Шерех – до Ю. Лавріненка:

Мюнхен, 23. 2. 49

Вітаю із статтею про безґрунт². Вийшло блискуче: і дотепно, і легко.

Є лист від Шлем[кевича]. Пише, що в каварняній справі має успіхи і скоро напише або скличе.

Зараз вислав листа Воск[обі]йнику] в американській справі. Тому не висилайте мені Ваших примірників, а краще добре натисніть на Вашу Січ. І хай вишлють німецький рахунок – за все одержать гроші. А Ви постарайтеся про Ваші позиції³ і твори подібного жанру, бо вони йому не менше цікаві.

Привіт М. Д.

Ваш ЮШ

№590

Mitt. 25. 2. 1949

Дорогий Юрку!

Позавчора дістав листівку від Шлемкевича, в якій пропонує зустріч нас “трьох” для обговорення того питання, що порушене було мною в кавярні. Він каже, що Вам теж про все це написав.

В понеділок об 11.40 я виїжджаю до Мюнхена і далі в Регенсбург робити операцію про пухлини. Можу затриматися в Мюнхені весь кінець дня і вечір (ночуватиму в Рябошапка, за яким мушу заїхати, бо він теж їде до Регенсбургу).

Отже, десь о 3-ій (як звичайно) можу бути на Dachanerstr. 9 в Л. Коваленкової, а як її не буде, то в книгарні там же, або в “УТ” (в редакції). Пропоную Вам бути в цей час на Dachanerstr. Коли ж не зможете, то чекайте мене в себе дома біля 7-ої години. Це саме я пишу одночасно Шлемкевичу, але з більшим притиском на Dachanerstr. – бо це мені дуже зручно при моєму поспіху. Прошу і Вас, коли маєте змогу, прибути на 3 год. на Dachanerstr. до Л. Коваленко або книгарні, а в крайнім разі почекаати просто на сходах чи в “УТ”. Ми б пішли до кавярні і все обговорили б.

¹ Спілка Українських Журналістів на Еміграції (СУЖ) – організація українських журналістів, що діяла з 1946 р.

² Стаття “Про ґрунт одного безґрунта” того року була надрукована в газеті “Українські вісті”.

³ Очевидно, ідеться про газету “Наші позиції”.

Шлемкевич для тижневика не бачить можливості, але для квартальника – так! Тоді я міг би передати свого “Сучасника” на цю справу. Думаю, що Ви згодитесь на мою “жертву”. Але я не наполягаю на цьому. Привіт Вашій Мамі!
Тисну руку. Ваш Юр. Див.

Лист без номера, з приватного родинного архіву Л. Лавріненко
Ю. Шерех – до Ю. Лавріненка:
Мюнхен, 13. 3. 49

Дорогий Юрку,

Сподіваюся, що Ваші митарства хірургічні пройшли гаразд і що Ви вже видужуєте. Напишіть про все це. Було б дуже добре, якби Ви перед виїздом могли зайти до Борецького і довідатися, як справи із збірником.

А коли будете їхати до нас, то конче візьміть Кравцева і заїдьте вдвох до мене. Є кілька нагальних справ, а зокрема треба вирішити, чи буде з'їзд.

Тільки приїздить не в п'ятницю, бо це в мене пропащий день. З Ш. [Шлемкевичем. – Т. Ш.] бачився і говорив. Л. М. [Л. Коваленко (Івченко). – Т. Ш.] виїхала до США.

Отже, жду. Ваш ЮШ.

Воск[обійник] прислав газети і “офіційні” книжки. Було б добре, якби Ви подбали про неофіційні “Н[аші] Поз[иції]” і т. п.

№586

Ю. Лавріненко – до Ю. Шереха:
20. 4. 1949

Дорогі Варваро Володимирівно і Юрій Володимирович!

Вся наша четвірка вітає Вас із Великодніми Святами і бажає Вам сонячного весняного настрою. Христос Воскрес!

Л. М. М. Ю. – Дивничі.

Дорогий Юрку!

Як там настрої і справи? Що нового?

Воскоб[ійнику] я написав пару теплих слів за листа Я[ру] С[лавутичу] – але реагувати ще якось інакше не вважав за потрібне. Славутич, звичайно, бреше, що двічі просив марку – і то подвійно бреше – бо ні разу не писав про це, нахаба.

“Сучасник” не вийде. УРДП – це майже звичайнісінька наша партія – і допомогти ї не хоче, і не може. А самому їхати на місяць в Ульм, щоб усе своїми руками проробити – це був би регрес, який є неможливий. Я дедалі відпливаю від Ульму. Рудко приготував “Розлам ОУН”, може, піде в “УВ”. Якщо Хвильов[ий] непотрібний, то передайте, або пришліть.

№614

Ю. Шерех – до Ю. Лавріненка:
Мюнхен, 27. 4. 49

Дорогий Юрку,

Спасибі за листівку. У мене був такий шибеничний настрої, що я цього року нікому нічого до свят не писав.

Хвильового я переслав Вам Марцюком. Сподіваюся, що вже дістали. При нагоді перешліть мені мого ДД.

Я міг би радіти, що Ви переконалися того, що я колись Вам говорив: що всі партії – партії. Але чи є чому радіти? Радше плакати треба.

Славутич бреше не тільки про вас, а і про мене: я ніколи не ставився прихильно до його думки помістити марку. А після всього він ще мав нахабство тепер прислати мені свою найновішу книжку, яка має післямову Держ[авина], де мене названо провокатором. Я міг би зробити величезний скандал, оголосивши його лист про “наподоблення” підпису, про використання печатки МУРу для приватних справ і баг[ато] ін[шого]. Але чи варто і чи є до кого апелювати? А втім напишіть, коли Ви вважаєте за доцільне, то я можу це вчинити.

Поза тим усе те саме. Все смертельно набридло. Хіба вийти для оригінальності з МУРу?

Якби був куток, куди можна було б забитися відлюдно на пару років. Я б з великою охотою це зробив. Може, навіть щось подібне ще і склеїться, але надії малі.

Шлем[кевич], як я і сподівався, майнув до Гамерики, не попрощавшись навіть. Сьогодні прибула від нього листівка, де просить вибачити і присягається, що всі справи продовжуватиме звідити. Я, звичайно, цьому вірю, як і всьому попередньому. Я вже досить вивчив усю цю публіку. Вони відрізняються від пацюків тільки тим, що ті тікають з корабля, що тоне, а ці – ще тоді, коли є можливість, що він коли-небудь затоне. Ні, з цими людьми нічого і ніколи не можна зробити і не варт витрачати сили.

А поза тим усе по-старому. Вітайте Ваших від нас і відпочивайте на міттенвальдських узгір'ях. Ваш ЮШ.

№587

Ю. Лаверіненко – до Ю. Шереха:

18.V.1949

Дорогий Юрку!

Аж тепер відповідаю на Вашого листа з 27.4. Це відповідає темпам наших спільних справ ділових, але (як треба надіятись) не темпам нашого внутрішнього життя. За цей час я виготовив на 70% статтю для другого “Сучасника”. Її назва “Україна – Схід”. Її розділи: “Кілька слів про терміни (ідея, нація, національна свідомість)”. – “На зорі Східноєвропейського відродження”. – В “мертвому домі” провідної верстви імперії. – Третій іспит. – В шуканні власного обличчя. – СССР (імперія) і концепція її розподілу. – Українсько-російська боротьба і проблема Сходу. – До нового типу людини.

Це ціла авантюра і боюся, щоб не була ця авантюра тривіальною. Дуже шкодую, що не можу Вам прочитати і послухати ваших зауважень. Тим більше цінних, що Ви про це весь час думаєте і пишете. Пишу не [тут і далі підкр. Ю. Лаверіненка. – Т. Ш.] на машинці, сотні раз переправляю, останні дві статті не готові і в чернетці. І як Вам це посилати?

“Сучасник” став архівом і доведеться дати статтю до “УВ”, куди вже надіслав перші дві підтеми. Мене цікавить (для передостанньої підтеми) традиція російського українофільства. Власне не російського, а чисто московського: Рилєєв, Пипін, Шахматов, Єфіменко, Кіресєв, Афанасьєв Г., Всеволод Петров (генерал) і т.д. Чи не могли б Ви підкинути мені пару прикладів. Я ділю Рос[ійську] імперію на кілька складових частин: 1) провідна космополітична своїм характером верства (вона ділиться в свою чергу на державно-поліційно-бюрократичну провідну “орду” і на вічно гнану нею “культурну опозицію”. Серед цієї останньої – і українофільство трапляється, яке нам треба піднести, бо росіяни сьогодні цього не зроблять), 2) московський, український та інші поневолені “ордою” народи, 3) кадри визвольних національних рухів і культур. Пишу про це з практичною метою дістати від Вас якусь підмогу. Вже 6 тижнів варюся з цим нещастям – і їй-богу не рад, що зачепився, бо бракує знань і джерел. А з другого боку – це “остання” рація і глибша основа мого “східнячства”.

Та я, власне, спішу з цим листом до Вас зовсім не в першу чергу ради цього. Позавчора я довідався, що зник В. Петров. Надіявся, що, може, пані Наконечна десь завезла його на відпочинок, але вчора довідався, що це не так. Ви, звісно, цю історію вже знаєте. Мені дуже хочеться мати Вашу думку і Ваші здогади в цій справі. Я боюся, що його викрали “братішки”. Вони тепер у Відні дуже інтенсивно займаються людоловством. З нової еміграції Петров і мусів би бути (поруч із Гірняком) першою жертвою (хоч Іванова забрали ще 1945 чи 1946 р.). Бо це люди з іменем уесесерським. До того ж Петров дав тут чи не найбільшу літературну продукцію. До того ж був перекладачем у штабі сов[єтської] армії під час війни і т. д.

Я гадаю, Юрку, що ми з Вами не маємо права байдуже до цього ставитися, і то не тільки тому, що завтра може прийти черга і на нас. МУР поруч із НТШ зобов'язані якнайскоріше в'яснити цю справу. Звісно, може, Петров у серафікусівських пригодах, дай Боже! – а як ні? Думаю, що треба було б звернутися через добрі знайомства і зв'язки до американської влади чи політичної поліції. Може, там є хто близький до українців. Найбільше боюся, щоб американці сами не видали порядком якоїсь приватної чи чергової і неприватної “сделки”. Тут треба було б діяти разом із Кубійовичем і, може, з деким із ОУН. Чи варто мені доручати в'яснити справу перед американцями? Напр., Дацько?

Будьте добрі, напишіть мені про це хоч пару слів. Мені снився “сон віщий” на цю тему. Я чогось думаю, що Віктор Платонович уже пропав. Навіть думаю про його самогубство (на кшталт Линникового). Таке наподібнення автором вчинків своїх героїв у нашій літературі вже бувало, і навіть не раз... Хоч Віктор Платонович людина з гумором, але все можливе.

Дивно, що Костецький був у Віктора Плат[оновича] якраз у той день, коли той виїхав у напрямку Мітенвальду, тобто 14. IV...

Косач пише мені, що Ви ожили і готуєте з'їзд МУР-у. Цілком підтримую цю ідею. З'їзд робити тільки в Мітенвальді, а в крайньому разі в Мюнхені. Оголосити в пресі, що по двох-чотирьох годинах після призначеного терміну з'їзд відбудеться прилюбій кількості прибувчих членів. У Мітенвальді нас мурівців є: 1) Риндик, 2) Стефанович, 3) Костецький, 4) Кошелівець, 5) я. Напевне прийдуть: 6) Ви, 7) Косач, 8) Багрянний, 9) Кравців, 10) може, Барка, може, Гуменна чи ще хтось із Мюнхена. Місцева мітенвальдська спілка письменників-науковців-митців може взяти і візьме участь як гості. Цього вже досить, щоб з'їзд відбувся як літ[ературно]-громадський факт (плюс інформація про з'їзд у пресі). Треба це конче зробити і то, якнайскоріше. Звернутися з листом до тих голів таборов[их] управ, де є потрібні конче для з'їзду мурівці, щоб організували для тих мурівців іровські¹ безплатні залізничні квитки. Може, це можна зробити і центральним порядком – через Смука, Вовчука чи ще когось звернутися до IRO? Мовляв, прощальний з'їзд (підсумовуючий) письменників. Для IRO кілька квитків – це ніц!

Щодо програми з'їзду, то якби була посуха з доповідями, я б міг сказати на тему “До питання української ідеї” – це була б витяжка з того, над чим працював в Австрії – і над чим працюю останні півтора місяці. Але це тільки на аварійний випадок, бо тема дуже загальна. По досить було б, скажімо, і Вашої та Косачевої доповідей.

Літ[ературний] вечір у Мітенвальді пройшов би краще, ніж колись в Ульмі. Їжу і спання ми б уже тут взяли на себе. Отже – благослови Вас Бог історії.

“Наш Вік” все-таки вийшов (бачив № 2) канадійським. Трудно їм бідолахам. Кислиця пише, що редакція – однолошадне хазяйство. Конче Вам треба туди видиратися якнайскоріше. Моя аплікація в Кан[адському] іммігр[аційному] уряді – ще не затверджена, очевидно тому, що аплікант не бере на себе коштів подорожі. Я пляную городництво десь під Торонто або Вінніпегом. Певен, що то було б краще за любую редакцію в Канаді. Але “мечты, мечты...”.

Ваш “Кравченко, Донцов і т. д.” дуже дотепний і влучний. Я б'ю в своїй статті в цю саму точку. Може, ми навчимося нарешті співати і хором, не тільки сольню?

Пишіть же мені про Петрова!

А також про з'їзд.

Ми вітаємо Вас із мамою.

Ваш Юрко

¹ Похідне від кириличного написання “IRO” (International Refugee Organization) – Міжнародна організація біженців, заснована ООН 1947 р. задля підтримки й перенаправлення людей, що опинилися під час і після II Світової війни в ДіПі-таборах Європи, до нових країн на постійне помешкання або здійснення репатріації.

№615

Ю. Шерех – до Ю. Лавріненка:

Мюнхен, 25. 5. 49

Дорогий Юрку,

В справі В[іктора] Пл[атоновича] я додаю копію листа до Полонської-Василенко, щоб не писати двічі того самого. Думаю, що звернутися до Дацька слід, і до всіх, хто може допомогти. Не підлягає сумніву, що тут може бути страшна провокація якраз супроти тих, хто цю справу порушуватиме, але чи повинно це нас зупиняти?

Щодо з'їзду МУРУ в Міттенвальді, то я нічого не маю проти, хоч певний, що там справа майже обмежиться на самих міттенвальдцях. Однак рішуче не беруся сам його організувати. Якщо маєте бажання, то візьміться з уповноваження Правління за цю справу. Визначте дату, тільки не раніше як за місяць, напишіть Бажанському, щоб він розіслав запрошення (Ашафенбург, Артільеріказерне, I/28). Я приїду, але доповіді не робитиму жадної, у мене тепер зовсім нема цього всього в голові, а щоб прочитати який-небудь літературний твір, треба робити напруження, як для рицини.

З Косачем поговорити можу, чи він зробить яку-небудь доповідь.

На з'їзді конче треба включити питання про вибори або всього правління, або голови. Я нічого не роблю і нічого робити не буду. А як декоративна постать я теж не надаюся.

Ваша ідея зайнятися росіянами у нашому таборі – дуже добра і потрібна. Шахматов не зовсім надається: він був просто чесний учений, якого не цікавив політикум справи. А коли справа стала справді політичною (1918), то він виступив проти неї. Отже, це інше явище. Зате можете взяти першого, якщо не помиляюся, президента нашої Академії наук Вернадського (розпитайте, щоб не помилитися, Полонську), а далі такі красномовні явища, як Марко Вовчок і... Донцов. Останній – проблема власне російської ментальності в українській одежі і проблема апостола Павла, фанатичнішого від усіх інших апостолів, – природних.

“Наш вік” – страшне розчарування. Там нічого не буде. Я мав надію все-таки, що щось хоч здалеку подібне на справжню масштабну газету буде. “УВ” проти цього – “Таймс”. Хоч вони тепер спротивили мені до нуду з обурливим листом того юриста в справі Вовчука. Невже партійна боротьба вимагає оборони явних мерзотників і юд типу Которовича? А що за чапленківська лінія в питаннях культури? А що за тон у статтях Вождя¹? Гидота. Хоч і міг би децю написати, але противно навіть звертатися туди.

Мого ДД пришліть мені при нагоді. Якщо в закритій коверті, то можна лишити в У[країнській] Т[рибуні] у Стахова.

В кінці Ви можете запитати, чим же я занімаюсь. Мовознавством. Це для мене те, що для Вас городництво. І не лайтесь, бо нічого не допоможе. Набридло. Але яку колосальну провокацію можуть большевики зробити всім східнякам і нам персонально в справі П[етрова]! Невже вони будуть такі дурні, що просто знищать його? Пишіть. Привіт М. Д. і малим. ЮШ.

Лист без номера, з приватного родинного архіву Л. Лавріненка

Ю. Шерех – до Ю. Лавріненка:

Мюнхен, 20. 6. 49

Дорогий Юрку,

Спасибі за клопотання хірургічне. Є лист із згодою від Андрієвського, але, на щастя, це вже не актуальне, бо той світово-знаменитий німець, що зажадав 600 марок, коли його попросили, чи не можна було б платити частинами, заінтересувався матеріальним становищем пацієнта, а тоді заявив, що зробить все за дурно. Так що отакі бувають німці. Андр[ієвському] я пошлю подяку.

¹ Очевидно, ідеться про І. Багряного.

В кінці місяця йдемо описувати майно В.Пл. [Петрова. – Т. Ш.]. Малоприємна робота. Хоч я був на нього останні місяці сердитий (за “применительно к подлости”) і майже не говорив, а тепер дуже відчуваю його брак. Стає все безлюдніше. І чому ніхто не викраде такого Чорного або Державина або... їх же імена ти, Господи, віси...

У суботу маю на Фраймані читати свого ДД, чи то пак уривки з нього. Якщо хочете, щоб його друкували в УВ, то будьте сватом: напишіть їм, що мої умови такі: друкувати продовженнями, повністю, як є, за кожний підвал 10 марок (це ціна Воскобійника, не я видумає), 50 марок вперед, решту – якщо буде – одразу після видрукування, без виканючування. Це – з мого боку жест одчаю, бо і УВ мені тепер огидні, і дати ДД в газету – означає поховати його по останньому розряду.

Шкода, що в Ваших статтях зробили перерву, бо я від липня вже не матиму газети: мені прислали про це попередження, а я вже не хочу просити Воскобійника про задурне висилання, бо ж і не пишу туди нічого.

Що з Вашим виїздом? У мене поки що безперспективно. 9 липня кінчається семестр в УВУ, – напевне, останній, і тим кінчаються і мої останні заробітки. Далі – те, що німці зють “інс Бляуе”¹. Вітання М. Д. і малим.

Ваш ЮШ.

Підготовка текстів і примітки Тетяни Шестопаолової
(Продовження в наступному номері)

Отримано 26 жовтня 2012 р.

м. Луганськ

¹ ins Blaue (нім.) – у блакить.